

ook dat Wilhelmina Burger gebruikte om informatie te verzamelen die haar door andere bewindslieden werd onthouden en volgens de gegevens van De Jong was dit waar. De schrijver noemde het onjuist dat Burger in de eerste maanden na zijn benoeming zonder medeweten van de minister-president onderdelen van het kabinetsbeleid met de koningin besprak. Burger reageerde fel op dit oordeel:

- 6 'Ik vind het normaal, ja plicht dat een minister het staatshoofd naar vermogen inlicht. Ik heb tot de huidige dag nooit anders gedaan. Met het verbreken van de kabinetssolidariteit heeft dat niets van doen. Die congsi-atmosfeer lust ik trouwens niet. En dat de koningin mij – groen uit Nederland – daartoe in het begin soms dagelijks opbelde, is eenvoudig een gegeven, ongeacht of dat al of niet aangenaam was. Had ik soms moeten zeggen: "Majesteit dat gaat U niet aan"?' (miv)

Ten slotte bestreed Burger dat er sprake zou zijn geweest van 'geheime samenwerking' tussen Wilhelmina en hem. De Jong memoreerde echter dat Burgers in het Kabinet van de Koningin bewaarde brieven duidelijk maken dat beiden wel degelijk intensief overleg hebben gevoerd over de vraag hoe bepaalde denkbeelden van de koningin met het oog op de terugkeer konden worden verwezenlijkt en dat dit was gebeurd zonder medeweten van Burgers ambtgenoten. In de notulen van de ministerraad hadden dezen in december 1943, aldus de auteur, hun verontwaardiging vastgelegd. Niettemin legde De Jong de begeleidingsgroep de vraag voor of hij wellicht te zwaar tilde aan het element van 'kabinetssolidariteit'. (miv) In de discussie bleek dat ook hier de meningen botsten. Brugmans vond dat De Jong terecht belang toekende aan de solidariteit in het kabinet, maar Manning toonde wel waardering voor Burgers argumenten. Paape herinnerde eraan dat de andere ministers het Burger van aanvang af ook wel erg lastig hadden gemaakt door hun afwerende houding en De Jong zegde toe dat hij dit element in zijn definitieve tekst meer nadruk zou geven. (viv)

Een onderdeel van het 'terugkeer-beleid' was de vraag op welke wijze en in welke samenstelling de Staten-Generaal en andere vertegenwoordigende lichamen na de bevrijding weer bijeen moesten komen. De regering-Gerbrandy bereidde hiertoe een 'Besluit Bestuursvoorzieningen' voor en het desbetreffende ontwerpbesluit leidde in Londense kringen tot beroering wegens een vermeend ondemocratisch karakter. De publicist Jacques Gans formeerde een comité van verontrusten, waartoe ook De Jong toetrad, en deze groep bracht een scherpe verklaring in de vorm van een rekest aan de ministerraad in de publiciteit. Ook op andere